

# ZMIANY WIELKOŚCI I STRUKTURY TURYSTYCZNEJ BAZY NOCLEGOWEJ W WIĘKSZYCH MIASTACH WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

*dr hab. Dariusz Sokołowski, prof. UMK.\**

## **Wprowadzenie**

Współcześnie znaczącą część dochodów niektórych miast stanowią wpływy pochodzące z turystyki. W konsekwencji wzrasta zainteresowanie rozwojem tego rodzaju działalności przez władze lokalne i liczne podmioty gospodarcze. Znaczący udział w pozyskiwaniu dochodów ma baza noclegowa, będąca nieodzownym składnikiem turystyki. W myśl definicji Światowej Organizacji Turystyki (UNWTO) turystą, w przeciwieństwie do odwiedzającego jednodniowego, jest osoba, która pozostaje poza miejscem stałego zamieszkania co najmniej jedną noc (<http://www.tourismsociety.org/page/88/tourism-definitions.htm>). Z oczywistych względów wiąże się to zazwyczaj z korzystaniem z noclegu. Osoby korzystające z turystycznej bazy noclegowej to nie tylko turyści w zwyczajowym rozumieniu, tj. osoby zwiedzające bądź wypoczywające; to również osoby biorące udział w konferencjach i kongresach, przybyłe w celach biznesowych, handlowych, rozrywkowych, sportowych, edukacyjnych itp. Przyjmuje się, że na jedno turystyczne miejsce noclegowe przypada nawet kilkunastu zatrudnionych w turystyce i poza nią [Panasiuk, 2004]. W miastach zachodnioeuropejskich wydatki na zakwaterowanie i wyżywienie stanowią około 2/3 ogółu wydatków związanych z pobytem w mieście [Law, 2002].

## **Cel i zakres badań**

Celem niniejszego badania jest analiza zmian wielkości i struktury turystycznej bazy noclegowej w pięciu największych miastach województwa kujawsko-pomorskiego: Bydgoszczy, Toruniu, Włocławku, Grudziądzu i Inowrocławiu od 1995 r. Obejmuje on ponadto weryfikację kilku hipotez dotyczących kierunków rozwoju bazy noclegowej w kontekście specyfiki poszczególnych miast. Określone założenia wynikają przede wszystkim z obserwacji zjawisk społecznych i gospodarczych w tych ośrodkach, a jednocześnie stanowią próbę weryfikacji na rodzimym gruncie uogólnień wyników badań zagranicznych. Wśród tych ostatnich warto wymienić np. obserwację, że w okresie prosperity gospodarczej branża hotelarska znajduje się w fazie silnego wzrostu, natomiast w czasie recesji reaguje zastojem [por. Knowles i Egan, 2001]. Warto w tym miejscu podkreślić, że niniejsze badanie nawiązuje do wcześniejszych opracowań dotyczących polskich miast, zwłaszcza Łodzi [Maczak, 2011, 2016].

Można zatem sformułować założenie ogólne, że stan bazy noclegowej jest odzwierciedleniem zjawisk społeczno-gospodarczych, zwłaszcza ogólnego stanu gospodarki państwa oraz stanu zamożności społeczeństwa, a także stanowi wyraz stopnia atrakcyjności (inwestycyjnej, turystycznej i in.) poszczególnych miast. Wydaje się, że w związku z przemianami zapoczątkowanymi w ostatniej dekadzie XX w., w szczególności z likwidacją znacznej części przemysłu, niektóre ośrodki miejskie województwa kujawsko-pomorskiego

---

\* Wydział Nauk o Ziemi, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

powinny odnotować zastój w branży hotelarskiej<sup>1</sup>. Mógł się on wyrażać zarówno w sferze ilościowej (stagnacja w zakresie liczby miejsc noclegowych), jak i jakościowej (brak innowacji w tym zakresie, rozwoju nowych hoteli, uatrakcyjniania ich oferty, poprawy standardu itp.). Pewne straty w substancji hotelowej mogły wynikać - w okresie transformacji systemowej - zarówno z przekształceń własnościowych, jak i z dekapitalizacji istniejących od dawna obiektów noclegowych, przeważnie o niskim standardzie.

W odniesieniu do poszczególnych badanych miast można zidentyfikować następujące prawdopodobne czynniki oraz określić trendy rozwoju branży, formułując je w postaci hipotez:

- W grupie największych miast województwa w gorszej sytuacji, wynikającej głównie z likwidacji znacznej części przemysłu, wydają się być Grudziądz i Włocławek, z których ten drugi utracił też funkcję stolicy województwa w 1999 r. Powinna to odzwierciedlać baza noclegowa w tych miastach, gdzie można się spodziewać (za badany okres) pewnej stagnacji w znaczeniu ilościowym i jakościowym.
- Mocniejsze podstawy rozwoju branży wydają się mieć Bydgoszcz i Toruń, główne ośrodki gospodarcze, naukowe i kulturalne regionu, które nie utraciły rangi stolicy województwa<sup>2</sup>, ponadto w ostatnim ćwierćwieczu zrealizowano w nich liczne nowe inwestycje. W przypadku Torunia niebagatelne znaczenie ma też rozwój funkcji turystycznej, stymulowanej m.in. promocją związaną z wpisaniem miasta na listę światowego dziedzictwa UNESCO w 1997 r. W obydwu głównych ośrodkach miejskich województwa oczekuje się ilościowego i jakościowego rozwoju bazy noclegowej.
- W nieco innej sytuacji mógł się znaleźć Inowrocław, w którym nastąpił rozwój funkcji uzdrowiskowej, w związku z czym mógł on ilościowo (a także jakościowo) zrekompensować likwidację części miejsc noclegowych wynikłych z innych przyczyn.

### **Materiały źródłowe. Metody badań. Definicje**

W opracowaniu wykorzystano dane pochodzące z oficjalnej statystyki Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych). Pomimo licznych mankamentów tej bazy związanych w głównym stopniu z niedoszacowaniem (do 2015 r. dane dotyczą tylko tych jednostek, które złożyły sprawozdania statystyczne; w 2016 r. wprowadzono metodę imputacji danych) dane cechuje określona jednolitość wynikająca z zastosowania tej samej metodologii pozyskiwania i opracowywania danych. Sprawia to, że informacje dla poszczególnych jednostek można uznać za porównywalne. Statystyka publiczna obejmuje przede wszystkim obiekty skategoryzowane, brak natomiast kompletnych informacji o pozostałych miejscach udzielania noclegów za opłatą. Zwykle są to mniejsze obiekty, np. pokoje gościnne.

Ze względu na cele pracy oraz charakter sformułowanych hipotez badawczych posłużono się głównie metodą porównawczą. W porównaniach uwzględniono zarówno wielkości względne, jak i bezwzględne, dynamikę zmian oraz zróżnicowania strukturalne.

---

<sup>1</sup> Określenie „branża hotelarska” jest używane jako skrót myślowy i nie odnosi się ono tylko do hoteli, czy obiektów hotelowych, ale ogółu działalności i obiektów świadczących odpłatne usługi noclegowe.

<sup>2</sup> Pomimo podziału określonych funkcji związanych z rangą stolicy województwa oraz związanych z pełnieniem tych funkcji instytucji publicznych pomiędzy obydwoma miastami w rezultacie połączenia dawnych województw.

Zróźnicowanie turystycznych obiektów noclegowych jest niejednokrotnie przyczyną niejasności interpretacyjnych. Turystyczne obiekty noclegowe<sup>3</sup> reprezentowane są przez: obiekty hotelowe (w tym: hotele, motele, pensjonaty oraz inne obiekty hotelowe), a także schroniska, szkolne schroniska młodzieżowe, zespoły domków turystycznych, kempingi, pola biwakowe, hotele, zakłady uzdrowiskowe, pokoje gościnne/kwatery prywatne, pozostałe turystyczne obiekty noclegowe. Literatura przedmiotu, wyróżnia inne jeszcze kategorie obiektów, które jednak nie są reprezentowane w badanych miastach. Zgodnie z *Ustawą o usługach turystycznych* (1997) są to: domy wycieczkowe, schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, ośrodki kolonijne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, domy pracy twórczej oraz kwatery agroturystyczne.

## Wyniki badań

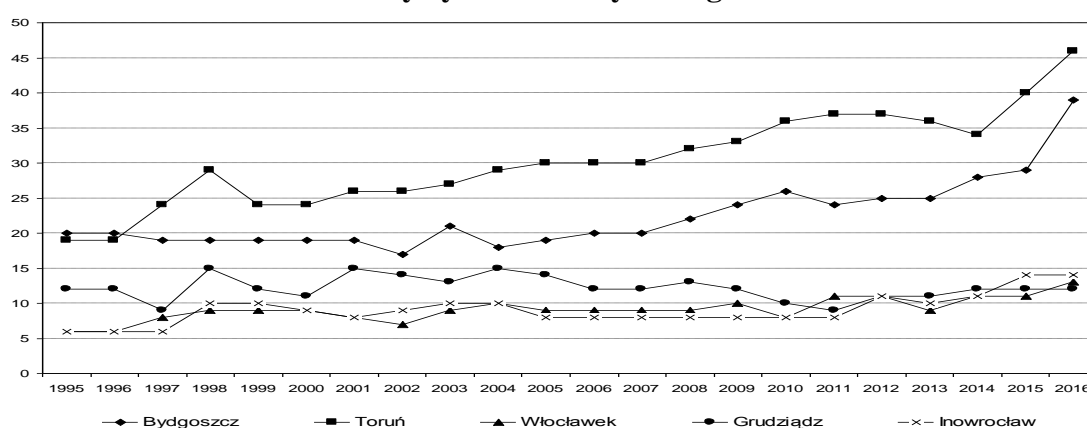
### Rozwój ilościowy turystycznej bazy noclegowej

Dane GUS pozwalają prześledzić rozwój bazy noclegowej badanych miast w okresie dwóch dekad. Z analizy rozwoju ilościowego (liczba turystycznych obiektów noclegowych - wyk. 1) wynika kilka wniosków.

Po pierwsze, w badanej grupie miast zaznaczyła się wyraźna polaryzacja: o ile w początkowym czasie badania różnica między miastami o największej i najmniejszej liczbie obiektów noclegowych była 3,3-krotna, a rozpiętość wynosiła 14 obiektów (od 6 w Inowrocławiu do 20 w Bydgoszczy w 1995 r.), to w 2016 r. różnica była już 3,8-krotna, a rozpiętość wzrosła do 34 (od 12 w Grudziądzu do 46 w Toruniu). Efektem tych zmian jest podział miast na dwie grupy z punktu widzenia liczby obiektów noclegowych. Pierwszą z nich stanowią Toruń i Bydgoszcz, mające odpowiednio 46 i 39 obiektów, drugą - pozostałe miasta, z liczbą obiektów określonego rodzaju od 12 do 14. Wskazuje to na dominującą pozycję dwóch największych miast, jako ośrodków najbardziej atrakcyjnych dla odwiedzających i potwierdza jedną ze sformułowanych na wstępie hipotez.

Wykres 1.

Turystyczne obiekty noclegowe



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL)

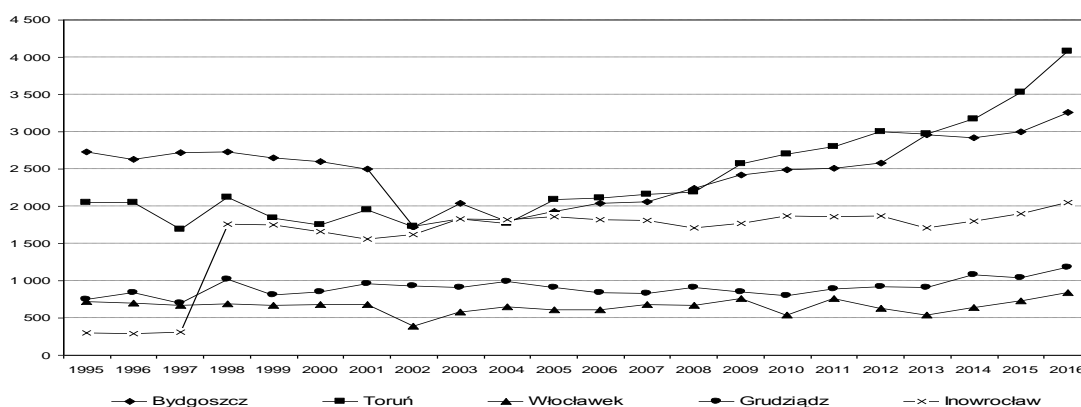
<sup>3</sup> Definicje obiektów poszczególnych rodzajów zawiera *Ustawa o usługach turystycznych* z dnia 29 sierpnia 1997 r.

Warto odnotować, że w 4 miastach nastąpiło podwojenie liczby obiektów noclegowych, tylko w Grudziądzu nastąpił zastój pod tym względem (przy fluktuacjach liczby obiektów w poszczególnych latach w zakresie od 9 do 15). Weryfikuje to pozytywnie - tylko w odniesieniu do Grudziądza - drugą hipotezę, która wydaje się nie znajdować potwierdzenia dla Włocławka. Ostateczna weryfikacja nastąpi jednak dopiero po porównaniu danych dotyczących liczby miejsc noclegowych, z uwagi na możliwość zmiany struktury wielkościowej obiektów.

Drugi wniosek dotyczy zmiany lidera: o ile w początkowym okresie badania (1995 r.) blisko dwukrotnie większa od Torunia (pod względem liczby mieszkańców) Bydgoszcz dysponowała nieznacznie większą liczbą obiektów noclegowych, to dwa lata później Toruń wyprzedził ją pod tym względem i utrzymuje tę przewagę do chwili obecnej. Zbieżność daty zmiany na pozycji lidera z datą wpisania miasta na listę UNESCO może sugerować, że szybki wzrost liczby obiektów noclegowych może się w znaczącym stopniu wiązać ze zwiększeniem atrakcyjności miasta jako ośrodka turystyczno-kulturowego i związanymi z takim wpisem działaniami promocyjnymi.

Wykres 2.

### Liczba miejsc noclegowych ogółem



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL)

Liczba turystycznych miejsc noclegowych (wyk 2) ulegała w badanym czasie znacznie większym wahaniom, co wskazuje na głębokie przemiany struktury obiektów. Bydgoszcz odnotowała długotrwały spadek, szczególnie intensywny od 2002 r. (od około 2,7 tys. do 1,7 tys.); dopiero w 2013 r. przekroczyła poziom z 1995 r., a w 2016 r. osiągnęła niespełna 3,3 tys. W Toruniu stagnacja trwała od początku badanego okresu do 2008 r. (około 2000 miejsc), po czym nastąpił znaczny i systematyczny przyrost - do ponad 4000 w 2016 r. Spektakularny przyrost liczby miejsc noclegowych odnotowano w Inowrocławiu. O ile w latach 1995-1997 miasto to dysponowało zaledwie około 300 miejscami, to dzięki nowym inwestycjom uzdrowiskowym nastąpił gwałtowny przyrost w 1998 r. (do ponad 1700 miejsc) i ten stan powoli zwiększył się w następnych latach, osiągając w 2016 r. ponad 2000.

W Grudziądzu i Włocławku zmiany bezwzględne były mniejsze, choć w drugim z tych miast odnotowano dość duże fluktuacje. W Grudziądzu liczba miejsc noclegowych kształtowała się przez większość czasu na poziomie 800-900, osiągając w 2016 r. 1,2 tys. We Włocławku odpowiednia liczba wynosiła przez większość czasu około 700, spadając przejściowo w 2002 r. do zaledwie 400, a w 2016 r. przekroczyła 800. W sumie niewielki

przyrost we Włocławku w całym badanym okresie zdaje się potwierdzać postawioną na wstępie hipotezę o relatywnie niewielkiej atrakcyjności tego miasta w związku z destrukcją znacznej części jego przemysłu w ostatniej dekadzie XX wieku, pogłębionej przez jego degradację administracyjną w związku z utratą statusu miasta wojewódzkiego w 1999 r. Zwiększenie liczby obiektów noclegowych przy minimalnych zmianach liczby miejsc noclegowych potwierdza wniosek o głębokiej przebudowie strukturalnej branży hotelarskiej w tym mieście.

Warto odnotować, że pomimo znacznych wahań stanu liczby turystycznych miejsc noclegowych w poszczególnych miastach, w ostatnich 2-3 latach w każdym z nich nastąpił wzrost liczby miejsc, a osiągnięty w 2016 r. poziom jest najwyższy w całym badanym dwudziestolecu.

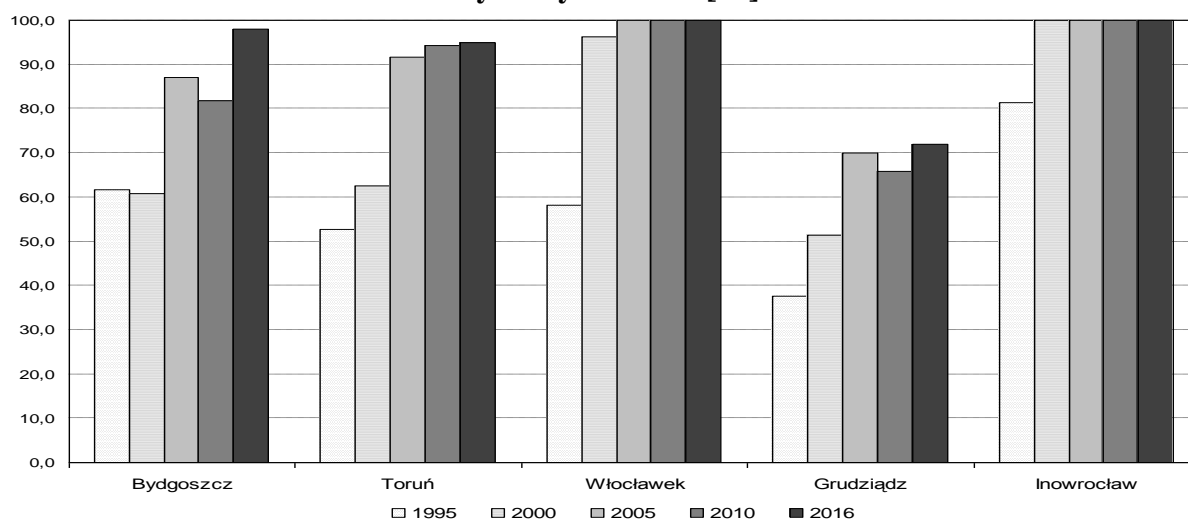
### **Zmiany w strukturze turystycznej bazy noclegowej**

Zagadnienie zmian strukturalnych w turystycznej bazy noclegowej można rozpatrywać z punktu widzenia co najmniej trzech charakterystyk: 1) relacji bazy noclegowej sezonowej do całorocznej, 2) struktury rodzajowej obiektów (hotelowe, turystyczne, uzdrowskowe itp.), 3) kategorii/standardu obiektów.

We wszystkich miastach dominuje baza całoroczna, przy czym zmiany następują każdorazowo w kierunku zwiększenia jej udziału (wyk. 3). W Inowrocławiu i Włocławku osiągnęła ona stan nasycenia, co oznacza, że miasta te dysponują wyłącznie miejscami noclegowymi całorocznymi. W Bydgoszczy i Toruniu tylko nieliczne miejsca mają charakter sezonowy, natomiast w Grudziądzu jest to jeszcze blisko 30%; są to głównie miejsca w zespołach domków turystycznych oraz na kempingach i polach biwakowych. Ich liczba ulega w poszczególnych latach znacznym wahanom, co jest niekiedy powiązane ze zmianą kwalifikacji obiektów.

Wykres 3.

**Udział turystycznej bazy noclegowej (miejsc noclegowych) całorocznej w wybranych latach [%]**

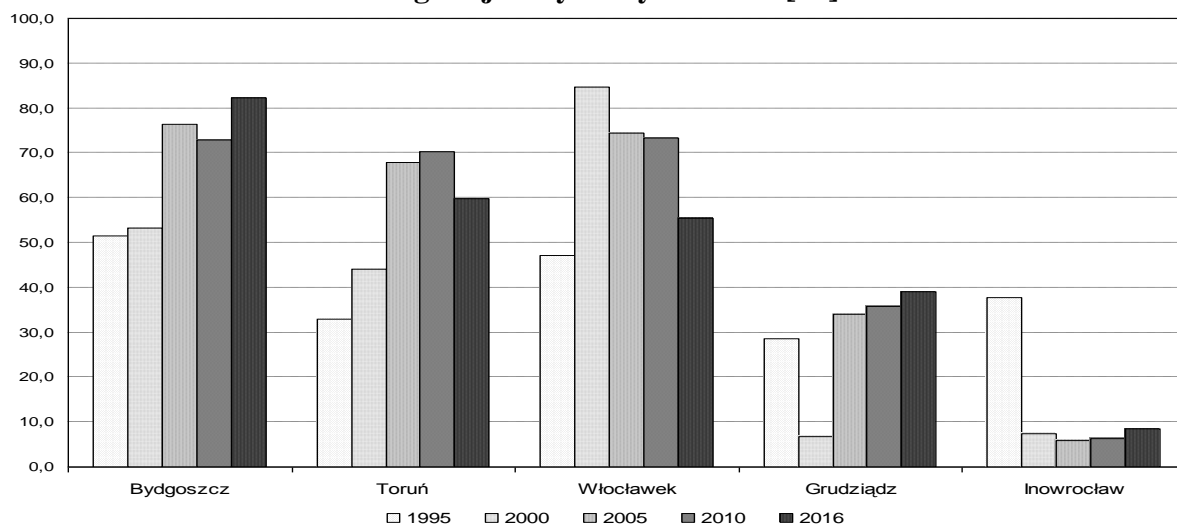


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL)

W strukturze rodzajowej obiektów (rozpatrywanej z punktu widzenia liczby miejsc noclegowych) w większości miast dominują hotele (wyk. 4). Ich udział przekracza w Bydgoszczy 80%, w Toruniu i Włocławku zawiera się w przedziale 55-60%, w Grudziądzu sięga 39%, a w Inowrocławiu - zaledwie 8%. Mniejszy ich udział w Toruniu (w porównaniu do Bydgoszczy) wynika ze względnie znacznego zróżnicowania struktury obiektów i wzrastającej liczby miejsc noclegowych w hotelach, schroniskach, kempingach, a także obiektach niesklasyfikowanych, przy stałym wzroście liczby miejsc w hotelach. W przypadku Włocławka znaczny udział (przy dużo mniejszej niż w Toruniu liczbie bezwzględnej) mają miejsca w motelach, pensjonatach oraz „innych obiektach hotelowych”, natomiast w Grudziądzu dużą rolę odgrywają kempingi i szkolne schroniska młodzieżowe. Odmienna jest sytuacja Inowrocławia, w którym oferta hotelowa pełni rolę drugorzędną w stosunku do zakładów uzdrowiskowych, koncentrujących aż 89% ogółu miejsc noclegowych w obiektach turystycznych w mieście.

Wykres 4.

**Udział miejsc noclegowych w hotelach w ogólnej liczbie miejsc turystycznej bazy noclegowej w wybranych latach [%]**



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL)

Interesujących wniosków może dostarczyć analiza standardu obiektów (tab. 1, wyk. 5). Na terenie województwa funkcjonuje zaledwie jeden obiekt luksusowy (5 gwiazdek), który oddano do użytku w 2009 r. w Bydgoszczy. Jest to obiekt niewielki, dysponujący zaledwie 41 miejscami noclegowymi. Obiektów 4-gwiazdkowych jest w sumie 12, w tej liczbie po 5 w Bydgoszczy i Toruniu. Ich średnia pojemność wynosi 181 miejsc noclegowych i są one kategorią o przeciętnie największej liczbie miejsc. Dla porównania: hotele 3- i 2-gwiazdkowe dysponują średnio odpowiednio 85 i 90 miejscami, a jedyny hotel 1-gwiazdkowy posiada 166 miejsc.

Tabela 1.

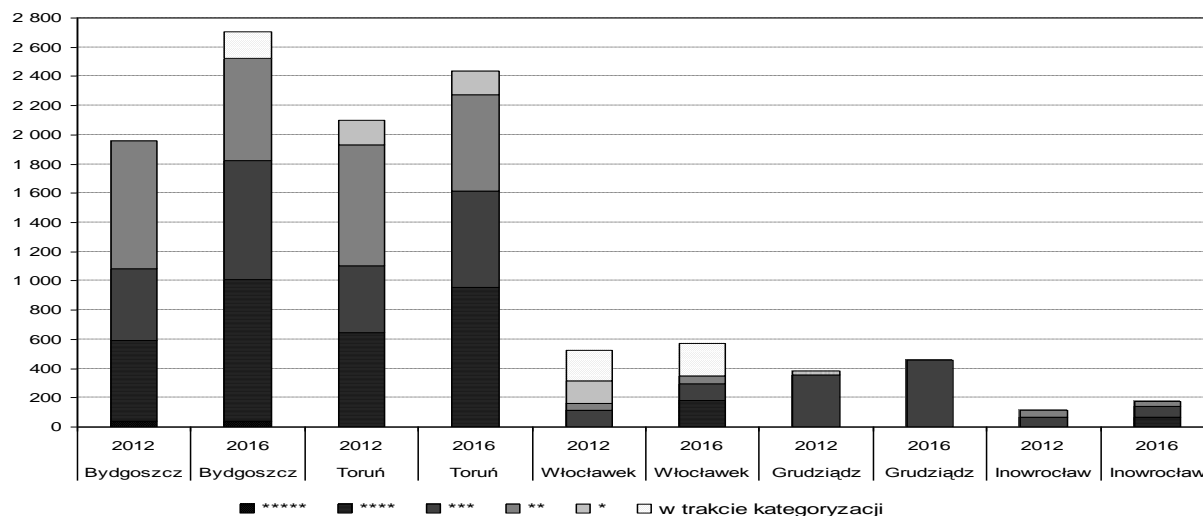
## Obiekty hotelarskie według kategorii

Miasta	1995	2000	2005	2010	2016	1995	2000	2005	2010	2016	1995	2000	2005	2010	2016
	Hotele kategorii *****					Hotele kategorii ****					Hotele kategorii ***				
Bydgoszcz	-	-	-	1	1	1	2	2	2	5	3	3	4	4	7
Toruń	-	-	-	-	-	-	-	-	3	5	3	5	10	10	10
Włocławek	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	2	1	1	1	2
Grudziądz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	4	5
Inowrocław	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	1	1	1
	Hotele kategorii **					Hotele kategorii *					Hotele w trakcie kategoryzacji				
Bydgoszcz	4	4	6	8	9	3	4	-	1	-	-	-	2	2	2
Toruń	5	6	8	8	5	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Włocławek	1	2	2	1	1	0	1	-	-	-	-	-	1	1	1
Grudziądz	3	1	2	-	-	0	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Inowrocław	-	-	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Motele kategorii **					Motele kategorii *					Motele w trakcie kategoryzacji				
Bydgoszcz	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Toruń	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Włocławek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Grudziądz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inowrocław	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Pensjonaty kategorii *****					Pensjonaty kategorii ****					Pensjonaty w trakcie kategoryzacji				
Bydgoszcz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Toruń	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Włocławek	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	1
Grudziądz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inowrocław	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL)

W dwóch głównych miastach regionu przeważają obiekty hotelowe 4-, 3- i 2-gwiazdkowe, natomiast udział obiektów 1-gwiazdkowych jest marginalny i są one stopniowo likwidowane (lub podnoszą standard, co skutkuje wyższą kategoryzacją). Znikomy jest też udział moteli i pensjonatów. Warto zauważyć, że w Grudziądzu reprezentowane są niemal wyłącznie miejsca noclegowe w obiektach trzygwiazdkowych.

### Zmiany liczby i struktury miejsc noclegowych w obiektach hotelowych (hotele, motele i pensjonaty)



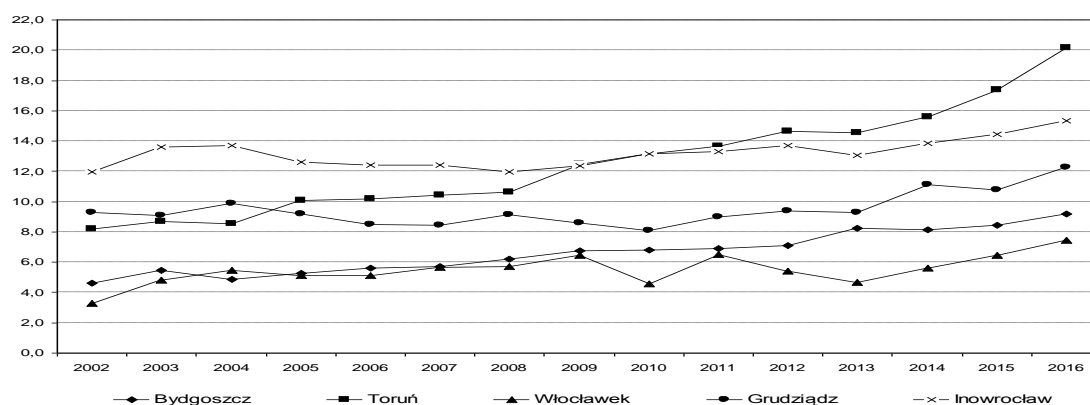
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL)

Wnioski płynące z analizy struktur obiektów i miejsc noclegowych potwierdzają wcześniejsze, o wyższej atrakcyjności dwóch największych ośrodków miejskich, której wyrazem jest duże zróżnicowanie standardu obiektów i znacznie większy w nich udział miejsc noclegowych wyższych kategorii.

#### Miejsca noclegowe a wielkość miast

Liczbę obiektów oraz miejsc noclegowych często rozpatruje się w relacji do wielkości miasta. Analiza wielkości względnych umożliwia dokładniejsze porównanie stopnia atrakcyjności miast - przyjmując, że baza noclegowa odzwierciedla atrakcyjność postrzeganą z punktu widzenia odwiedzających.

### Miejsca noclegowe na 1000 ludności w turystycznych obiektach noclegowych w latach 2002-2016



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL)

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców najwyższą pozycję osiąga Toruń (wyk. 6), w którym odpowiednia wartość wzrosła w latach 2002-2016 ponad dwukrotnie (z 8 do 20).



Podobne tempo przyrostu względnego (tj. dwukrotność) odnotowano też w przypadku Włocławka i Bydgoszczy, ale tam poziom zjawiska jest znacznie mniejszy (Bydgoszcz - 9, Włocławek - 7 miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców). Pośrednie wartości, odpowiednio 15 i 12, odnotowano w Inowrocławiu i Grudziądzu, gdzie tempo zmian było jednak niższe w ostatnich latach.

Porównywane wielkości wskazują na szczególnie istotną rolę funkcji turystycznej (Toruń) i uzdrowiskowej (Inowrocław) w rozwoju bazy noclegowej. Miasta te wyprzedziły inne duże ośrodki, w tym Bydgoszcz, która jest największym miastem w regionie, największym ośrodkiem przemysłowym, a także dzieli funkcję stolicy województwa wraz z Toruniem.

### **Podsumowanie i wnioski końcowe**

W okres transformacji systemowej badane miasta weszły z określonymi zasobami w zakresie turystycznej bazy noclegowej, które to zasoby po 1989 r. zaczęły podlegać mechanizmom rynkowym. Można przyjąć, że w tym czasie liczba i struktura miejsc noclegowych stopniowo zaczynała odzwierciedlać realne potrzeby oraz stała się wskaźnikiem atrakcyjności poszczególnych miast. W szerszym kontekście stan turystycznej bazy noclegowej jest konsekwencją sytuacji gospodarczej i społecznej całych państw, ale ta nie wyjaśnia lokalnych różnicowań. W węższym rozumieniu rozwój ilościowy i zmiany strukturalne bazy noclegowej ukazują atrakcyjność poszczególnych miast, w których jest ona zlokalizowana.

Niniejsze badanie potwierdziło prawdziwość wniosków płynących z innych badań, prowadzonych za granicą oraz na przykładach krajowych [np. Matczak, 2011, 2016; Środa-Murawska, 2012; Świstak i in. 2013; Wojdacki, 2014; Wolna-Samulak, 2015]. Największe miasta w województwie kujawsko-pomorskim nie stanowią wyjątków, reagując zarówno na przemiany systemowe (ogólny zastój w rozwoju turystycznej bazy noclegowej w okresie transformacji, tj. ostatniej dekady XX w. i pierwszych lat XXI w. spowodowany likwidacją licznych zakładów przemysłowych, dużym bezrobociem itp.), jak i przemiany koniunkturalne (przedłużenie okresu zastoju w czasie recesji wywołanej kryzysem światowym lat 2007-2009). Również negatywne skutki przyniosła degradacja miasta spowodowana utratą funkcji administracyjnej (znacznie słabszy rozwój Włocławka w porównaniu do pozostałych miast, także w okresie ogólnej prosperity). Obok bodźców negatywnych na sytuację branży hotelarskiej wpływają też rozmaite oddziaływania pozytywne, stymulujące jej rozwój. Na badanych przykładach odnotowano wzrost w okresie poprawy koniunktury gospodarczej (zwłaszcza ostatnie 2-3 lata), a także wzrosty związane z rozwojem funkcji uzdrowiskowej (Inowrocław), czy z promocją miasta w skali międzynarodowej (Toruń - wpis na listę UNESCO). Tym samym potwierdzono prawdziwość hipotez dotyczących zróżnicowanej sytuacji poszczególnych miast. Zidentyfikowano wpływ na rozwój i stan turystycznej bazy noclegowej zarówno czynników zewnętrznych, tj. egzogenicznych, jak i wiążących się z sytuacją określonego miasta, tj. czynników o charakterze endogenicznym. Istotne jest również potwierdzenie, że baza noclegowa reaguje względnie szybko na bodźce korzystne, stymulujące jej rozwój, jak i niekorzystne, o charakterze destymulującym.

### **Bibliografia:**

- Knowles T., Egan D. (2001) *Recession and its Implications for the International Hotel Industry*, „Travel and Tourism Analyst”, No. 6.
- Law Ch. M. (2002) *Urban Tourism. The Visitor Economy and the Growth of Large Cities*, Continuum, London-New York.
- Matczak A. (2011) *Turystyczna baza noclegowa Łodzi w latach 1979-2009*, [w:] *Turystyka. Księga jubileuszowa w 70. rocznicę urodzin Profesora Stanisława Liszewskiego*, (red.) Włodarczyk B., Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Matczak A. (2016) *Zmiany w wielkości i strukturze bazy turystycznej bazy noclegowej w Łodzi po 1989 r.*, [w:] *Kreatywność w turystyce. Innowacyjne rozwiązania we współczesnej turystyce*, (red.) Sokołowski D., Tomczykowska P., Wydawnictwo UMK, Toruń.
- Panasiuk A. (2004) *Ekonomiczne podstawy turystyki*, Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin.
- Środa-Murawska S. (2012) *Miasta uzdrowiskowe w Polsce w kontekście wielkości i struktury bazy obiektów zbiorowego zakwaterowania*, [w:] *Ekonomiczne i organizacyjne aspekty funkcjonowania polskich uzdrowisk*, (red.) Rydz E., Wydawnictwo Akademii Pomorskiej, Słupsk.
- Świstak E., Sawicka B., Świątkowska M. (2013) *Baza noclegowa jako czynnik rozwoju turystyki w województwie warmińsko-mazurskim*, *Studia i Materiały CEPL w Rogowie*, vol. 37, nr 4.
- Ustawa o usługach turystycznych* (1997) z dnia 29 sierpnia 1997 r., Dz.U. 1997 nr 133 poz. 884.
- Wojdacki K. P. (2014) *Rozwój bazy hotelowej w Polsce - analiza czasowo-strukturalna*, „Handel Wewnętrzny”, vol. 349, nr 2.
- Wolna-Samulak A. (2015) *Baza noclegowa jako istotny element obszarowego produktu turystycznego na przykładzie Szczecina*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, nr 847, „Ekonomiczne Problemy Turystyki”, vol. 29, nr 1.

### **Źródła internetowe:**

<http://www.tourismsociety.org/page/88/tourism-definitions.htm>

### **Streszczenie**

Polskie miasta wkroczyły w okres transformacji systemowej zasobami w zakresie turystycznej bazy noclegowej odziedziczonymi po poprzednim systemie. Była ona wówczas na ogół niedoinwestowana, niskiej jakości i słabo rozwinięta pod względem ilościowym. Późniejsze zmiany wiązały się z dostosowywaniem tej bazy do potrzeb korzystających z noclegów. Zmiany jakościowe i ilościowe były regulowane przez mechanizmy rynkowe. W tym kontekście można rozpatrywać określone kierunki zmian oraz osiągnięty w danym czasie stan bazy noclegowej, który jest swego rodzaju wskaźnikiem atrakcyjności miasta, a także odzwierciedla stan przemian gospodarczych i funkcjonalnych. W pracy analizowane są zmiany w turystycznej bazie noclegowej największych miast województwa kujawsko-pomorskiego oraz ich stan od 1995 r. Podjęto też próbę zidentyfikowania i zweryfikowania charakteryzowanych w literaturze zagranicznej czynników warunkujących rozwój turystycznej bazy noclegowej na określonych przykładach. Uwzględniono zarówno czynniki ogólnogospodarcze, wynikające z sytuacji gospodarczej państwa i określonych wahań koniunktury (czynniki zewnętrzne - egzogeniczne) oraz wynikające z sytuacji danego miasta, m. in. charakteru i pełnionych przez nie funkcji (czynniki wewnętrzne - endogeniczne). Część tych czynników określono jako stymulanty, inne natomiast mają charakter destymulant, które zakłócają lub hamują rozwój bazy noclegowej, prowadząc do zatrzymania inwestycji, a niekiedy nawet do likwidacji obiektów.

**Słowa kluczowe:** turystyczna baza noclegowa, hotele, czynniki zmian, województwo kujawsko-pomorskie

## **CHANGES IN THE SIZE AND STRUCTURE OF TOURIST ACCOMMODATION IN MAJOR CITIES OF KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP**

### *Summary*

Polish cities have entered the period of socio-economic transformation with tourist accommodation facilities inherited from the previous system. At that time, it was generally underinvested, of low quality and poorly developed in terms of quantity. Later changes were associated with adjusting this base to the needs of tourists. Qualitative and quantitative changes were driven by market mechanisms. In this context, it is possible to look at the specific directions of changes and the status of the accommodation in a given period of time, which can be used as an indicator of the attractiveness of the city and also reflects the state of economic and functional change. The paper presents an analysis of changes in tourist accommodation facilities of the largest cities of the Kujawsko-Pomorskie Voivodeship since 1995. An attempt was made to identify and verify, based on concrete examples, the factors of the development of tourist accommodation which are described in international literature. Both general economic factors, resulting from the economic situation of the state and certain macroeconomic fluctuations (external factors - exogenous) and those resulting from the situation of the specific city, including its character and functions (internal factors - endogenous) were taken into account. Some of these factors are referred to as stimulants, while others are destimulants that restrict or inhibit the development of accommodation facilities, leading to stopping investments, and sometimes even to the closure of existing facilities.

**Key words:** tourist accommodation, hotels, factors of change, Kujawsko-Pomorskie Voivodeship